

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΧΡΟΝΙΑ ΙΓ'.-φύλ. 3 * ΑΘΗΝΑ, ΣΑΒΑΤΟ, 17 ΤΟΥ ΓΕΝΝΑΡΙΟΥ 1915 * ΑΡΙΘΜΟΣ 548

ΕΝΑΣ ΛΑΟΣ ΥΨΩΝΕΤΑΙ ΑΜΑ ΔΕΙΞΗ
ΠΩΣ ΔΕ ΦΟΒΑΤΑΙ ΤΗΝ ΑΛΗΘΕΙΑ
ΨΥΧΑΡΗΣ

ΓΟΥΣΤΑΒΟΥ ΓΚΕ-ΓΡΕΣΤΑΜ. Το βιβλίο του μικρού
ἀδερφοῦ (συνέχεια).

ΙΨΕΝ. Ὁ θάνατος τῆς Ὅσε (ἀπὸ τὸν Πέρ Γκύντ.). Μετά-
φραση Κ. Χατζοπούλου.

Μ. ΦΙΛΗΝΤΑΣ. Μία γραμματικοῦλα.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΑΚΙΑ. — Η ΚΟΙΝΗ ΓΝΩΜΗ. — Ο,ΤΙ ΘΕ
ΛΕΤΕ. — ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

G. BRANDES. Γιά τὸν Ἰψεν καὶ τὴ ζωὴ του (συνέ-
χεια).

Ο ΘΑΝΑΤΟΣ ΤΗΣ ΟΣΕ

ΑΠΟ ΤΟΝ "ΠΕΡ ΓΚΥΝΤ,, ΤΟΥ ΙΨΕΝ

Κάμαρα στῆς Ὅσε τὸ σάιτ. Φωτιά ἀπὸ φούγανα σπιθηρί-
ζει στὸ τζάκι. Ἡ γάτα καθισμένη σὲ μιὰ καρέκλα στὸ
κάτω μέρος τοῦ κρεβατιοῦ.

ΟΣΕ πεσμένη στὸ κρεβάτι πασπατεύει ἀνήσυχη
ἀπάνω στὸ σκέπασμά της:

"Αχ θέ μου, δὲν ἔρχεται ; Ἡ ὥρα
σὺν ἀτέλειωτῇ ἀργά πὼς κυλά !
Ποιὸν νὰ στεῖλω δὲν ἔχω ἐκεῖ τώρα,
νὰ τοῦ πῶ ἡθελα ὥστόσο πολλά.
Στιγμὴ πᾶ δὲν εἶναι νὰ χάνω !
Γοργὰ τόσο ποιὸς τόλεις νάρθη !
Νὰ μορῶσα ἀπ' τὸ νοῦ νὰ τὸ βγάλω :
αὐστηρὰ πὼς δὲν τοῖγ'ω φερθεῖ !

ΠΕΡ ΓΚΥΝΤ ἔρχεται :
Καλησπέρα !

ΟΣΕ :
Βλοημένο μου ! Νὰ σε,
ἦρθες τώρα, ἀκριβό μου παιδί !
Μὰ ἐδῶ κάτω νὰ βγῆς ! Δὲ φοβάσαι
τὴ ζωὴ σου, ἂν κανένας σὲ δῇ ;

ΠΕΡ ΓΚΥΝΤ :
Ἡ ὁργὴ τὴ ζωὴ νὰ τὴν πάρῃ.
Νάρθῃ ἔπρεπε δῶ νὰ σὲ δῶ.

ΟΣΕ :
"Ε ποῦ 'ναι, ἄς τὰ δῇ τώρα ἡ Κάρι.
μορῶ πᾶ νὰ φύγω ἀποδῶ.

ΠΕΡ ΓΚΥΝΤ :
"Ακου κεῖ κουταμάρες : Νὰ φύγω !
Καὶ ποῦ τόχεις νὰ πᾶς, δὲ μοῦ λές ;

ΟΣΕ :
"Αχ, Πέρ ! νοιώθω τελειώνει σὲ λίγο.
ὦρες πᾶ δὲ μοῦ μένουν πολλές.

ΠΕΡ ΓΚΥΝΤ πλέκει τὰ χέρια καὶ πιγαίνει πέρα δῶθε:
Νάτα ! ἐκεῖ ἀπ' τὰ στενὰ ἔχω γλυτώσει.
ἦσυχία τόχα ἐδῶ πὼς θὰ βρῶ ! —
Σοῦχουν πόδια καὶ χέρια παγώσει ;

ΟΣΕ :
Ναί, Πέρ, νὰ σιμῶνῃ θωρῶ. —
Πὼς τὰ μάτια μου σβιοῦν σὰ νοήσης,
ἐλα, ἀγάλια σφάλισ' τα ἐσύ.
Γιὰ τὴν κάσα μου δὰ θὰ φροντίσης.
μὰ τὴ θέλω, ἀκριβέ μου, χρυσή.
Μὰ ὄχι, ὄχι τί λέω — ;

ΠΕΡ ΓΚΥΝΤ :
Σώπα ! Μένει
γι' αὐτὰ νὰ σκεφτοῦμε καιρὸς.
ΟΣΕ :
Ναί, ναί.

Κοιτάζει ἀνήσυχη γύρω στὴν κάμαρα.
Βλέπεις ἐδῶ τί ἀπομένει
ἀπ' ὅλα. Εἶν' ὁ κόσμος σκληρός.
ΠΕΡ ΓΚΥΝΤ μὲ μιὰ στροφή :
"Ε !

Τραγιά.
Τὸ ξέρω, ἐγὼ φταίω. Τί κερδαίνω
νὰ τὰκούγω κάθε στιγμὴ ;

ΟΣΕ :
"Εσύ ; "Οχι ἐσύ, τὸργισμένο
μεθῆσι εἶταν σ' ὅλα ἀφορμή.
"Ακριβό μου, εἶχες πιεῖ στὸ μεθῆσι
τί κάνει ποιὸς νοιώθει καλὰ ;
Σ' εἶχε κιόλα ἡ καβάλα ζαλίσαι
μὲ τὸν τράγο στοὺς βράχους ψηλά.

ΠΕΡ ΓΚΥΝΤ :
Ἐὸλα κούτσουρα ! Ἐσχνα τα τώρα,
ἔσχνα τα ὅλα γι' αὐτὴ τὴ βραδιά.

"Ας ἀφήσουμε, μάννα, γιὰ ἄλλη ὥρα
τὴ βαρειά καὶ θλιμένη καρδιά.

Καθίζει στὴν ἄκρη τοῦ κρεβατιοῦ.

"Ελα δὼ νὰ μιλήσουμε μόνο
γιὰ τὸν ὁμορφο οἱ δυὸ μας καιρὸ —
νὰ ξεχάσουμε κάθε μας πόνο,
καθετὶς θλιβερὸ καὶ πικρό. —
Νά κ' ἡ γέρικη γάτα λαγιάζει,
στὴ ζωὴ 'ναι τὴ ἀκόμα, γιὰ δὲς !

ΟΣΕ :

Νᾶκουες πὼς ὅλη νύχτα γκρινιάζει,
ποιὸς τὸ ξέρει τί νοιώθει μαζὲς !

ΠΕΡ ΓΚΥΝΤ ἁλλάζοντας ὁμιλία :

Στὸ χωριὸ τί καινούριο ἐδῶ κάτου ;

ΟΣΕ χαμογελώντας :

Λένε : κάποιον κορίτσι — ψηλὰ
στὸ βουνὸ βλέπει πάντα ἡ ματιά του.

ΠΕΡ ΓΚΥΝΤ γοργά :

"Ο Μᾶτς Μόεν εἶναι πάντα καλά ;

ΟΣΕ :

Λένε πὼς ἀπ' τῶν γέροντων τὸ κλάμμα
δὲν ἰδρώνει τῆς κόρης τὸ αὐτί.

Πέο, γιὰ κοίταξε κ' ἴσως τὸ πρᾶμα
κάπως πάλι μπορεῖ νὰ σιαχτῇ —

ΠΕΡ ΓΚΥΝΤ :

Μὰ γιὰ πέ : ὁ σιδεράς τί ἔχει γίνει ;

ΟΣΕ :

Στὴν ὁργὴ ἄς 'τον νὰ πᾶν τὸ λερό.
Λὲ ρωτᾷς πὼς τὴ λὲν κάλλιο-ἐκείνη —
τὴν κοπέλα — τὴν ξέρεις, θαρρῶ —

ΠΕΡ ΓΚΥΝΤ :

"Οχι, τώρα ἂς μιλήσουμε μόνο
γιὰ τὸν ὁμορφο οἱ δυὸ μας καιρὸ
κι ἂς ξεχάσουμε κάθε μας πόνο,
καθετὶς θλιβερὸ καὶ πικρό.
Μὴ διψᾷς ; "Ε, νὰ πιῇς θέλεις κάτι ;
Δὲν τεντώνεσαι ; "Η δὲ σὲ χωρᾷ
τὸ κρεβάτι — ἂ, δὲν εἶν' τὸ κρεβάτι,
ποὺ παιδὶ ἔπαιζα δὼ μιὰ φορὰ ;
Τὶς βραδιές μας θυμήσουν ἀγκουμποῦσες
στὸ κρεβάτι μου ἐδῶ στὸ πλευρὸ
καὶ μὲ σκέπαζες πρὶν καὶ ἀρχινοῦσες
παραμύθια, τραγοῦδια σωρὸ.

ΟΣΕ :

"Ο πατέρας στὸν τόπο τὸν ξένο
σὰ γυρνοῦσε, ναί, παίζαμε οἱ δυὸ :
εἴταν σάνια τὸ στρώμα σου ἐδῶ
καὶ τὸ πάτωμα φιδὸρ παγωμένο.

ΠΕΡ ΓΚΥΝΤ :

Τὸ καλύτερο ὅμως, μητέρα,
τὸ θυμᾶσαι — ; εἴτε τᾶγοια φαριά,
ποὺ πηγαῖναν καπνὸς στὸν ἀέρα —

ΟΣΕ :

Τί θαρρεῖς πὼς τὸ ξεχάσα πιά ;
Λὲν καθόταν ἡ γάτα τῆς Κάου
στὴν κορφὴ τοῦ σκαμνιοῦ τοῦ παλιοῦ — :

ΠΕΡ ΓΚΥΝΤ :

Στὸ παλάτι δυσιὰ ἀπ' τὸ φεγγάρι,
στὸ παλάτι πρὸς τὸ ἔβγα τοῦ ἡλιοῦ,
πρὸς τοῦ Σόρια - Μόρια τὰ μέρη
πᾶινε ὁ δρόμος ψηλὰ χαμηλά.
"Ενα ξύλο βαστοῦσες στὸ χέρι
καμουτσὶ σηκωμένο ψηλά.

ΟΣΕ :

Ναί, καθόμουναι πρὸς ἀμαξίς —

ΠΕΡ ΓΚΥΝΤ :

"Ε, θυμᾶσαι ; Τὰ γκέμια ἀπολοῦσες
κι ὅπως τρέχαμε, πάντα γυρνοῦσες
μὴν κρυώνω ἐγὼ καὶ νὰ ρωτᾷς.
Βλογημένη γιὰ μου, σπολλάτη —
ἀγαθὴ 'σουναι πάντα ψυχὴ — !
Τί βγγᾶς ; Ποῦ πονᾶς ; Πέ !

ΟΣΕ :

Στὴν πλάτη.

Τὸ σανίδι εἶναι καίτοι τραχύ.

ΠΕΡ ΓΚΥΝΤ :

Νά, ξαπλώσου ἐδῶ πάνω σὲ μένα.
"Ε ; Ἀπαλότερα τώρα ἀγκουμπᾷς.

ΟΣΕ :

"Οχι ! Θέλω νὰ πᾶω !

ΠΕΡ ΓΚΥΝΤ :

Ποῦ νὰ πᾶς :

ΟΣΕ :

Πέο, νὰ φύγω, νὰ πᾶω ὁλοένα.

ΠΕΡ ΓΚΥΝΤ :

Κουταμάρες ! Σκεπιάσου ἐδῶ τώρα.
Νὰ καθήσω ἔτσι ἐγὼ στὸ πλευρὸ.
Νὰ περάσουμε ἀπόψε τὴν ὥρα,
παραμύθια νὰ ποῦμε σωρὸ.

ΟΣΕ :

Νοιώθω μέσα μου σὰ στενοχώρια
φέρ' τὴ σύναψη κάλλιο ἀποκεῖ.

ΠΕΡ ΓΚΥΝΤ :

Στὸ παλάτι τοῦ Σόρια - Μόρια
οἱ ρηγάδες τρανὴ ἔχουν γιορτῇ.
Μὲς τὴ σάνια σου αὐτοῦ ξαπλωμένη
θὰ σὲ πᾶω παρακεῖ ἀπ' τὸ ραϊδιό.

ΟΣΕ :

Μὰ εἶμαι, Πέο, καὶ γὼ ἐκεῖ καλεσμένη :

ΠΕΡ ΓΚΥΝΤ :

Καλεσμένοι ναί, μάννα, κ' οἱ δυὸ.

Ρίχνει ἓνα σκοινὶ γύρω ἀπὸ τὴν καρέκλα, ὅπου κάθεται ἡ
γάτα, παίρνει ἓνα ξύλο στὸ χέρι καὶ καθίζει στὴν ἄκρη
τοῦ κρεβατιοῦ.

Χόπ, μαῦρε, στὰ τέσσερα ! Πήδα !

"Ε, μάννα, κρυώνεις ; Ντροπή !
 Θερμίζει ὁ ἀέρας λεπίδα,
 σὺν τρέχῃ ὁ ψαρὴς μου ἀστραπή.
 ΟΣΕ :
 Καλὲ Πέρ, τί εἶν' αὐτὸ πού βουτίζει ;
 ΠΕΡ ΓΚΥΝΤ :
 Τάσημένα κουδούνια βροντοῦν.
 ΟΣΕ :
 "Ὡ πῶς κούφια ἀποκάτω δ' ὁ τρέχει !
 ΠΕΡ ΓΚΥΝΤ :
 "Ἐνα φῶρ τῆλογά μας περνοῦν.
 ΟΣΕ :
 Πέρ, φοβᾶμαι ! "Αχ ἐκεῖ τί βογγάει
 καὶ στενάζει στριγγὰ καὶ βαριά ;
 ΠΕΡ ΓΚΥΝΤ :
 Κάθισ' ἥσυχη ! "Ο ἀέρας φυσάει
 στὰ ἐλάτια ψηλὰ στὰ ραϊδιά.
 ΟΣΕ :
 Πέρα ἀστράφτει μακριά, σπιθηρίζει.
 Ποῦθε νῶρχεται κείνο τὸ φῶς ;
 ΠΕΡ ΓΚΥΝΤ :
 Τὸ παλάτι ὅλο κεῖ λαμπηρίζει.
 Λέν ἀκούς πού χορεύουν ;
 ΟΣΕ :
 "Ε πῶς ;
 ΠΕΡ ΓΚΥΝΤ :
 "Ο ἅγιος Πέτρος στέκει ὅξω στὴν πόλη
 καὶ προσμένει γιὰ νᾶμπης καὶ σύ.
 ΟΣΕ :
 Χαιρετᾷ ;
 ΠΕΡ ΓΚΥΝΤ :
 Σοῦ κουνᾷ τὸ μαντήλι,
 τὸ γλυκότερο σοῦχει κρασί.
 ΟΣΕ :
 Κρασί ; Νᾶχη ἐκεῖ καὶ τσουρέκια ;
 ΠΕΡ ΓΚΥΝΤ :
 "Ακου λέει ; Μιὰ γεμάτη ἀπλαδιά.
 Κι ἀπομέσα καφὲ καὶ μπουρέκια
 ἐτοιμάζει γιὰ σὲ ἢ παπαδιά.
 ΟΣΕ :
 "Ὡ, Χριστέ ! Θὰ βλέπομαστε πάλι ;
 ΠΕΡ ΓΚΥΝΤ :
 "Ὅσο θέλεις, καθὼς μιὰ φορὰ.
 ΟΣΕ :
 Εἶν' ἀλήθεια ; Σὲ τόσο μεγάλη
 μὲ πηγαίνεις, παιδί μου, χαρά ;
 ΠΕΡ ΓΚΥΝΤ σκαρταρίζει τὸ χαμουσί :
 Χόπ, μαῦρε μου, πήδα, πηλάλα !
 ΟΣΕ :
 Καλὲ Πέρ, μὰ πᾶς ἴσια γραμμὴ ;
 ΠΕΡ ΓΚΥΝΤ σκαρταρίζει πάλι τὸ χαμουσί :
 Πλατειὰ δῶ εἶν' ἡ στράτα.

ΟΣΕ :

"Η τρεχάλα

μου λιανίζει τὸ δόλιο κορμί.

ΠΕΡ ΓΚΥΝΤ :

Τὸ παλάτι νά, δές το ἐκεῖ πίσω.

Σὲ λιγάκι τὴν πόρτα χτυπᾷς.

ΟΣΕ :

Ναί, θὰ γύρω, τὰ μάτια θὰ κλείσω·

ὅπου θέλεις, παιδί μου, ἄς μὲ πᾶς.

ΠΕΡ ΓΚΥΝΤ :

Μόχτα ! βιάσου, ψαρή ! Πηδηχτά !

Χαλοῦ τὸ παλάτι τὸ ζώνει.

Μπορὸς στὴν πόρτα βουή, στρημωχτά.

"Ο Πέρ Γκύντ μὲ τὴ μάννα σιμώνει !

"Ε, ἀφέντη ἅγιε Πέτρο, θαρρεῖς

πῶς τῆς μάννας τὴν πόρτα θὰ κλείσης ;

"Εγὼ λέω πῶς καιρὸ νὰ γυρίσης

τέτοιο τίμιο κορμί δὲ θὰ βρῇς.

"Ε, γιὰ μὲ δὲ μιλῶ· ἐγὼ τὴν πλάτη

νὰ γυρίσω ἐδῶ ἀπόξω μπορῶ.

"Αν μοῦ δώσης νὰ πιῶ, πίνω κάτω

δὲ μοῦ δώσης, μικρὸ τὸ καζό.

Κοροφέξαλα ἀράδιαζα τόσου,

μόνο ὁ διάολος μπορεῖ πὺ πολλὰ,

καὶ τὴ μάννα τὴν ἔβριζα κλώσσυ,

πού κακάριζε κεῖ στὰ καλὰ.

Μὰ ἐσὺ ἄς τὴ δεχτῇς καθὼς πρέπει

κι ἄς τὴ βάλῃς στὴν πρώτη μεριά·

ἄλλη τέτοια ἐδῶ ὁ τόπος δὲ βλέπει

στὸν καιρὸ μας νάρθη ἀπ' τὰ χωριά.

Χό-χό ! νά κι ὁ Θεός ! "Ἐνα χέρι,

ἅγιε Πέτρο, κι αὐτὸς θὰ σ' τὰ πῇ !

Μὲ βαθεῖα φωνή :

«Τὰ καιώματα ἄσε δὰ τοῦ πορτιέρη·
 μπορεῖ λεύτερα ἢ "Ὅσε νὰ μπῇ !»

Γελά δυνατὰ καὶ στήλῃει πρὸς τὴ μητέρα του :

"Ε, δὲν τῶχω σωστά, πέ μου, νοιώσει :

"Αρχινᾷ ἄλλο σκοπὸ τώρα, δέ !

Τρομαγμένα :

Μὰ τὰ μάτια σου τί ἔχουν γουρλώσει :

Μάννα, τί ἔχεις ; τί ἔπαθες, ἔ — ;

Πηγαίνει στὴν κορφή τοῦ γραβιτιῶ.

Τί, τὸ γιό σου ζητᾷς νὰ φοβίσης — ;

Μάννα, μίλησε· ὁ γιός σου εἶμαι γώ !

Τῆς πιάνει ἀπαλὰ τὸ μέτωπο καὶ τὰ χέρια. "Ἐπειτα πετα το
 σκουνὶ στὴν καρέκλα καὶ λέει μὲ χαμηλωμένη φωνή :

"Ετσι, ἔ !— Σύρε, ψαρή, νὰ βοσκήσης·

τὸ ταξίδι μας τέλειωσε δῶ.

Τῆς κλείνει τὰ μάτια καὶ σκίθῃ ἀπάνω τῆς.

Εὐχαριστῶ γιὰ ὅλη τὴ ζωὴ σου,

γιὰ ξυλιὰς καὶ γιὰ χάρδια εὐχαριστῶ.

Μὰ ἄς πάρῃ κατιτὶ καὶ τὸ παιδί σου.—

Σφίγγει τὸ μάγουλό του στὸ στόμα τῆς.

ἀποτράβηξε ἀπὸ τοὺς θόρυβους τῆς μέρας, τὸν ἔκανε δυὸ φορές λακωνικῶς καὶ βαρὺ.

Ὁ Βυόρσον εἶτ' ἀπάντησε πάντα πληρεξούσιος κάποιου πράματος, νοιώθοντας πάντα πὺς εἶναι ἡ πατριώτης ἢ φατριαστὴς : ἀπὸ τότε ὁ Ἰψεν καθιέρωσε τὴ μὴ-νοση καὶ τὸ ἀποτράβηγμα. Ἀντὶς γὰρ πατριώτης, ἔγεινε κοσμοπολίτης· ἀντὶς γὰρ φατριαστὴς, ἔγεινε ἀτομιστής.

IV

Οἱ ἐπιστολὲς τοῦ Ἰψεν ποὺ τυπωθήκανε δὲ δίνουν ἀκριβῆς ἰδέα γιὰ τὴν προσωπικότητά του. Στὴν ἀλληλογραφία του ἀσκολήθηκε τὸ περισσότερο μὲ τὸ νὰ ὑπερασπίζει τὰ συμφέροντά του. Δὲ βρῖσκει κανένας καὶ μέσα, παρὰ πολὺ λίγο, τὰ ἔχνη τοῦ ἀνθρώπου ποὺ ἔγραψε : «Δὲν εἶμαι ἀπὸ κεινοὺς ποὺ εὐχαριστοῦνται σπρώχνοντας τὰ κόκκαλα τοῦ ζατρίκου· ὁ τρόπος μου εἶναι νὰ ἀποδοῦναι τὸ παιχνίδι.»

Ἀδιάκοπα ὥστόσο, ξετάζει βαθύτερα τὴν ἰδιωτική του ζωὴ καὶ πὺς τὴ ζωὴ τῶν προσώπων του ἔρευνώντας προβλήματα ἠθικά πὺς βαθεῖα ἀπὸ κείνα ποὺ συνηθίζουν ἵνα πραγματεύονται καὶ ξαναβάζοντας πίσω τίς γνώσεις ποὺ ἀτόχτησε, ξανοίγει τὰ σύνορα ποὺ περιορίζουν τὸν κύκλο τῶν θεμάτων ποὺ ἐποβάλλονται στὴ δραματικὴ ἀνάλυση. Τὸ ὅ,τι μετατόπισε τὰ ὅρια, ἡ ἀσυλλόγηστη κατακραυγὴ ἐνάντια τῶν **Βρυκολάκων** τὸ ἀποδείχνει καθαρά.

Κάποτες τὰ προβλήματα ποὺ καταπιάνεται εἶναι σκεδὸν κουραστικά· παρατηρήστε πὺς ὁ Ἰψεν πραγματεύεται τὰ θέματα ποὺ ἀναφέρονται στὴν αἰμομιξία : ὁ ἔρωτας ἀνάμεσα ἀδερφοῦ καὶ ἀδερφῆς μὲ τὸν Ὀυρβάλτ καὶ τὴ Ρεγγίνα, μὲ τὸν Ἀλμερ καὶ τὴν Ἀστία, εἴτε οἱ ἔνοχοι σκέψεις ἀνάμεσα πατέρα καὶ κόρης (Ρεβέκα καὶ δρ Βέστ).

Στὴν πρώτη περίπτωσι βάζει σ' ἀμφιβολίαν τὴν πραγματικότητά τοῦ ἐγκλήματος· στὴ δεύτερη ζητᾷ νὰ βρεῖ μιὰ δυνατὴ ἀντίθεση μὲ τὴν ἀγνότητά ποὺ δέχεται κατοπινά.

Γιὰ τὸν Ἰψεν τὸ σκεπτικιστὴς, τὸ ζήτημα τῆς εὐτύνης ἔρχεται πρὶν ἀπ' ὅλα. Ὡς ποῖο σημεῖο ἡ προσωποποίηση χαίρεται αὐτεξούσια ; Ὡς ποῖο σημεῖο εἶναι ἀναγκασμένη νὰ ἐνεργεῖ καθὼς τὸ κάνει ; Τὸ ζήτημα τῆς εὐτύνης τὸν ἀπασκολεῖ σκεδὸ σὰ δημιουργεῖ τὸν Ἰουλιανό, τὸ Χέλμερ καὶ τὴ Νόρα, τὸ Βάντελ καὶ τὴν Κερὰ τῆς θάλασσας, τὸν Ἀλμερ καὶ τὴν Ἀστία (τὸ μεγάλο ἔργο τοῦ Ἀλμερ πραγματεύεται τὸ ζήτημα τῆς εὐτύνης), τὸ Σόλνες καὶ τὴ Χίλδα, τὸ Ρούμπεκ καὶ τὴν Βιόρην· βρῖσκει ἀκόμα ἐνσάρκωσες καὶ στοὺς ἔνοχους, καθὼς στὸ Μπέρνικ καὶ στὴ Ρεβέκα καὶ στοὺς δημιουργοὺς τῆς συμφωνίας, καθὼς στὸ λοχαγὸ Ἀλβιγκ καὶ στὸ Μπόρμαν καὶ στοὺς ἀναμομφωτὲς τοῦ κόσμου καθὼς στὸ Γρηγόρη Βερλὲ καὶ στὸ δόκτορα Στόχμαν.

Ὁ Βυόρσον εἶναι καθαρά ἠθικολόγος· ἡ καρδιά του δὲν εἶναι παλαιόστρα. Ὁ Ἰψεν ἀντίθετα, παλεύει γιὰ νὰ κατορθώσει νὰ συβιβάσει τὴν ἀποστολή του

ὡς δικαστῆς μὲ τὴ ντετερμινιστικὴ πίστη του στὴ μοιραία ἀνάγκη.

Ὁ Βυόρσον χρηρῆναι ἐναντίο τῆς μοναρχίας ἢ τῆς προλήψεως (τῆς πίστεως στὰ θάματα, τοῦ ἀναρχισμοῦ), ἢ κάλιο συνηγορεῖ γιὰ τὴν ἀνοχή καὶ τὴ φυλετικὴ ἀγνότητα. Ὁ Ἰψεν δὲν χρηρῆναι διόλου· μὲ τὰ ζητήματα μονάχα ποὺ μᾶς δίνει, μᾶς ἀναγκάζει νὰ σκεφτοῦμε.

(Ἀκολοῦθεῖ)

Ἡ ΚΟΙΝὴ ΓΝΩΜΗ

ΕΝΑ ΓΡΑΜΜΑ

Ἀθήναι, 10 Ἰανουαρίου 1915

Κύριε Ταγκόπουλε,

Οἱ ἀποχωρήσαντες ἀπὸ τὴν «Νέαν Ἑλλάδα» συντάσσονται, τῶν ὁλοίων τὸ «κίνημα» ὅπως τὸ ἐχαρκτηρίσατε, σὰς ἐνέπνευσε τὸ σημερινὸν ὥραϊον ἄνθρωπον τοῦ «Νουμᾶ», αἰσθάνονται τὴν ἀνάγκη νὰ σὰς ἐκφράσουν τὰς θερμότητας εὐχαριστίας των διὰ τὰς ἐξαιρετικὰς εὐμενεῖς κρίσεις σας.

Ἀντ' λαμβανόμεθα ὅτι μᾶς κοιτακεῖ ἰδιαιτέρως τὸ ν' ἀποδίδεται ἡ σημασία, ποὺ ἀπεδώκατε εἰς τὸ κίνημά μας καὶ μᾶς καθιστᾷ ἑπηρεγῶν τὸ γεγονός· ὅτι ἐτύχameν τόσον ζωηρὰς ἐπιδοκιμασίας ἀπὸ μέρους τοῦ «Νουμᾶ».

Ἐκκληροῦμεν ἐποχρώσειν ἐκμυθίζοντες ἐπὶ τοῦτο τὴν εὐγνωμοσύνην μας καὶ σὰς παρακαλοῦμεν νὰ πιστεύετε ὅτι θὰ ἐνθυμούμεθα πάντοτε μὲ συγκίνησιν τὰ αἰσθήματα τοῦ «Νουμᾶ» ἀπέναντί μας.

Διὰ τοὺς ἀποχωρήσαντας συντάχται· τῆς «Νέας Ἑλλάδος».

Γ. Ἀντ. Βεντήρης

ΣΑΛΑΔΗ.—Σὲ κάνει νὰ ὀσφέρνης μιὰ γυναῖκα ; Ζήτησε ἀπὸ μιὰν ἄλλην νὰ σὲ παρηγορήσῃ. Μὰ ἂν ἡ ἐμορφὴ τῆς γυναίκας ποὺ σὲ βασανίζει εἶνε ἀπαράμιλλη, ἔ ; τότες κράτησε πίστη σ' αὐτήν, ἂν δὲν εἶσαι βέβαιος πως μπορεῖς νὰ τὴν ἀλησμονήσῃς.

✱

ΣΑΛΑΜΗ.—Ἄν οἱ ἀμαρτίες σοὺ βαρύνουνε τοὺς ὅμους σου μὴ δοκιμάζῃς νὰ τρέξῃς στὸ δρόμο τῆς Ἀρετῆς. Πρὶν τίς ξεπλύνῃς. Ὁ φορτωμένος χαμῶνις σκέφτεται ποτὲ νὰ παραβῇ στὸ τρέξιμο μὲ τὸ φτεροπόδι τοῦ ἄλλοι :

✱

ΣΑΛΑΜΗ.—Ἀνθρώπε, ἔδωσες τὸ Θεό ! Τὸ σῶμα σου εἶναι ἓνα θανατάσιον λειψίδι ποὺ τι ρυτίζεται τὸ καταπνέχον οὐ φέβει σου.

✱

ΣΑΛΑΔΗ.—Γιὰ ποῖο λόγο νὰ τρέβῃς μὲ τὸ μυρωμένο λάδι τοῦ σανδάλου τίς πληγὰς ἐνὸς ἀνθρώπου ποὺ ξεφυλάει ;